GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I
OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2025-2030

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Sylwester Kaczmarek

SOCHACZEW 2024

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE **4**

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY **6**

1. POJĘCIE PRZEMOCY DOMOWEJ. 6

2. RODZAJE PRZEMOCY 8

3. FAZY CYKLU PRZEMOCY 11

4. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE WYSTĘPOWANIU PRZEMOCY DOMOWEJ 13

5. SKUTKI PRZEMOCY DOMOWEJ 15

III. DIAGNOZA LOKALNA I ANALIZA DANYCH **17**

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY 17

2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE MIASTO SOCHACZEW 17

3. ANALIZA DANYCH Z OBSZARU OŚWIATY 18

4. ANALIZA DANYCH INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W REALIZACJĘ DZIAŁAŃ Z OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY 22

5. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W OPARCIU O DANE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO 27

IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU **35**

1. CELE PROGRAMU 35

2. PODSTAWA I REGULACJE PRAWNE PROGRAMU 36

3. ZADANIA SŁUŻB POWOŁANYCH DO NIESIENIA POMOCY OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ. 39

V. REALIZACJA PROGRAMU **49**

1. ZASOBY GMINY MIASTO SOCHACZEW W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU 49

2. ANALIZA SWOT 49

3. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU 51

4. ADRESACI PROGRAMU 54

5. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU 54

6. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU 54

7. FINANSOWANIE PROGRAMU 55

I. WPROWADZENIE

Rodzina to mała grupa społeczna, stanowiąca zalążek szerszej społeczności. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczpospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Ważną rolę w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które winny być oparte na miłości i zrozumieniu. Niestety nie zawsze tak jest., czasem relacje te ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa rodzi szkodliwe konsekwencje, jest źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc domową, która ma swój szczególny wymiar, ponieważ to rodzina powinna, swym członkom, gwarantować bezpieczny i harmonijny rozwój kształtujący osobowość człowiek, system, norm i wartości.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowania postaw i zachowań aspołecznych zagrażających bezpieczeństwu, w tym przemocą domową. Każdy intuicyjnie rozumie, czym jest przemoc w rodzinie. Istnieje ustawowa definicja tego zjawiska. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej charakteryzuje przedmiot swoich regulacji i odniesień. Nowelizacja ustawy antyprzemocowej zmienia ustawową terminologię. Dotychczasowe pojęcia - „przemoc w rodzinie" zastąpiono terminem „przemoc domowa", „ ofiara" to „osoba doznająca przemocy domowej". Ustawowej definicji doczekało się także pojęcie „osoby stosującej przemoc domową" wcześniej nazywaną „sprawcą". Zmienił się (rozszerzył) również krąg osób objętych ochroną, niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. Najważniejsza zmiana z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich to uznanie małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej jako „osoby doznającej przemocy domowej". Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskie Karty" i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową, a także programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań własnych gmin należy opracowanie i realizacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Celem Programu jest efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zmniejszanie jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym. Art. 9a w/w ustawy stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym, który realizuje działania określone w Programie.

Program zawiera podstawowe definicje związane z tematyką przemocy domowej, analizę jej przyczyn, uwzględnia informacje kto najczęściej doświadcza przemocy w rodzinie oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Sochaczewa, z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Gminy Miasta Sochaczew, w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

1. POJĘCIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej definiuje przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

a. narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,

b. naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,

c. powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,

d. ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,

e. istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Charakteryzując przemoc należy również pamiętać, że przemoc domowa jest:

- intencjonalna – jest zamierzonym działaniem , którego celem jest podporządkowanie osoby, wobec której stosuje się przemoc,
- wykorzystuje przewagę sił uniemożliwiając obronę i opiera się na władzy i kontroli,
- narusza prawa i dobra osobiste,
- powoduje cierpienie i ból,
- ogranicza możliwości i narusza prywatność.

Doświadczanie przemocy domowej jest wyjątkowo trudną sytuacją – osoby bliskie, które zamiast być źródłem miłości i oparcia stanowią realne zagrożenie dla zdrowia i życia.

Przemoc domowa występuje we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i statusu materialnego. Może pojawić się na każdym etapie związku. Jej istotą jest uzyskanie kontroli i władzy. Osoba stosująca przemoc dąży do zbudowania przewagi sił i do władzy – po to, aby pozbawić osobę doświadczającą przemocy możliwości samostanowienia i obrony swoich praw.

2. RODZAJE PRZEMOCY

Przemoc domowa może przybierać różną postać. Każdy z rodzajów przemocy może przybierać różne formy. Osoby doznające przemocy domowej rzadko doznają tylko jednego jej rodzaju.

Przemoc fizyczna – to wszelkiego rodzaju bezpośrednie działanie z użyciem siły, którego rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. klapsy, potrząsanie, ciągnięcie za włosy, popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni, itp. Przemocy fizycznej zawsze towarzyszy przemoc psychiczna.

Przemoc psychiczna – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, np. wyśmiewanie, zastraszanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, ubliżanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, stosowanie gróźb, szantażowanie, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, itp. Przemoc psychiczna może występować bez udziału przemocy fizycznej.

Przemoc seksualna – to zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli, jak również na kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma lub ma obawy dotyczące danego zachowania seksualnego np. nieakceptowane pieszczoty i praktyki seksualne, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, gwałt, sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, uszkodzenia genitaliów, piersi, zmuszanie do oglądania filmów i zdjęć pornograficznych, itp. Przemoc seksualna występuje wraz z przemocą fizyczną i psychiczną.

Przemoc ekonomiczna – to działanie mające na celu całkowite uzależnienie finansowe, np. odbieranie zarobionych pieniędzy, odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych, uniemożliwienie bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, niszczenie przedmiotów, itp.

Cyberprzemoc – to zachowania wykorzystujące środki komunikacji elektronicznej na odległość do zastraszania, nękania, prześladowania, kontrolowania, np. obraźliwe i krzywdzące wiadomości sms, e-maile, rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów, czy komentarzy na portalach społecznościowych, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Narzędziami stosowanymi są głównie: czaty, komunikatory, strony internetowe, poczta elektroniczna, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy sms i mms.

Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci. Przejawia się poprzez: niedawanie (dziecku) środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka.

Aby lepiej zrozumieć zjawisko przemocy rodzinie należy również rozważaniami objąć inne aspekty przemocy. J. Mellibruda (1997) wyróżnia dwie jej formy, tzw. typy przemocy wewnątrzrodzinnej:

Przemoc gorąca - Gorącą przemoc mogą powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, z zablokowaniem jakichś dążeń, z niespełnianiem pragnień i oczekiwań. Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkowi rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie osoby stosującej przemoc o niezdolności osoby doznającej przemocy domowej do obrony i poczucie własnej bezkarności. Słabość osoby doznającej przemocy domowej wynika z przewagi fizycznej osoby stosującej przemoc domową lub okoliczności, w których osoba stosująca przemoc domową uzyskuje władzę psychiczną. Towarzyszy mu wtedy poczucie, że „może sobie na wiele pozwolić". Przejawia się ona w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest to przemoc naładowana agresją, gwałtowna, występująca zwykle w afekcie. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji (krzyki, gwałtowne zadawanie bólu, wyzwiska).

Przemoc chłodna - Przemoc chłodna wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Polega na realizowaniu przez osobę stosującą przemoc domową specyficznego scenariusza zapisanego w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i środowiskowej kulturze. Człowiek realizujący taki scenariusz przemocy, zmierzając do jakiegoś celu jest gotowy do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Znajduje dla tego usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy jest świadomy cierpienia, które spowodował. Przemoc taka jest narzędziem oddziaływania zmierzającego nieraz do wzniosłych celów, które uzasadniają bolesne dla bliskiej osoby środki. Jednym ze szczególnie ważnych źródeł przemocy jest skrywane i dotkliwe poczucie niemocy, impotencji fizycznej lub psychicznej, które osoba stosująca przemoc domową stara się zagłuszyć, a czasem zanegować, poprzez akty przemocy.

Przemoc domowa jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu fizycznym i psychicznym, jak i poważne długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym. Destrukcyjna siła przemocy niszczy cały system

rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny.

Przemoc posiada ogromną moc wywierania wpływu na całe funkcjonowanie człowieka, na pracę jego umysłu, na jego procesy emocjonalne, jego świat zewnętrzny – niezwalczana przybiera na sile i eskaluje.

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy domowej realizowane są m.in. poprzez procedurę Niebieskich Kart, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie, w oparciu o zasady określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta".

3. FAZY CYKLU PRZEMOCY

Aby móc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a osobą doznająca przemocy domowej. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktymizacji (stawania się osobą doznającą przemocy domowej, traktowania siebie jako ofiary) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- **Faza narastającego napięcia:** wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, najczęściej są to błahostki, drobne nieporozumienia, które wzmagają napięcie. Osoba doznająca przemocy podejmuje próby rozładowania napięcia, uspokojenia partnera poprzez spełnianie jego żądań i oczekiwań – to błędne przekonanie, że w ten sposób można uniknąć przemocy.

- **Faza ostrej (gwałtownej) przemocy:** następuje wybuch agresji słownej i fizycznej; dochodzi do gorącej przemocy; osoba stosująca przemoc domową zmienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. Zdrowie i życie osoby doznającej przemocy może być zagrożone. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji – osoby doznające przemocy w obawie i poczuciu zagrożenia decydują się wezwać pomoc, zwracają się o wsparcie do bliskich; mogą potrzebować pomocy medycznej.

- **Faza miodowego miesiąca:** to czas skruchy i okazywania miłości. Osoba stosująca przemoc próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynna i miła. Pozwala wierzyć, że teraz będzie inaczej i to się więcej nie powtórzy; utrudnia podjęcie decyzji o szukaniu pomocy. Osoba stosująca przemoc nie jest w stanie jednak długo pełnić takiej roli, z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się od nowa.

Fazy cyklu powtarzają się: napięcie, akt przemocy, okres miodowego miesiąca. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza i dotkliwsza. Osoba stosująca przemoc nie przeprasza już tak gorliwie jak na początku, a fazy pojednania trwają krócej.

Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność osób doznających przemocy, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między osobą stosującą przemoc i osobę jej

doświadczającą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w życiu osób doświadczających przemocy.

4. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE WYSTĘPOWANIU PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc we współczesnym świecie staje się zjawiskiem coraz bardziej powszechnym, a jej zasięg, różnorodność form i konsekwencje natury wychowawczej, psychologicznej, zdrowotnej i ekonomicznej powodują, że należy traktować ją jako zjawisko społeczne istotnej rangi. Próba rozwiązania tego problemu wymaga rzeczywistej współpracy przedstawicieli wielu obszarów życia społecznego, jednakże pierwszym krokiem na drodze do jego rozwiązania jest ujawnienie czynników, które jemu sprzyjają.

Normy społeczne i kulturowe – na przestrzeni wieków istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności wobec kobiet i dzieci, co w wielu środowiskach znajduje odzwierciedlenie w obyczajach i przekonaniach związanych z rolą mężczyzny w rodzinie („pan i władca"), a także społecznej akceptacji stosowania kar cielesnych. Związane jest to z wciąż funkcjonującymi stereotypami dotyczącymi zachowania kobiet i mężczyzn, ich roli w rodzinie oraz roli w społeczeństwie.

Alkohol i narkotyki – wiele osób stosujących przemoc domową w chwili popełniania czynów przemocowych jest pod wpływem alkoholu lub narkotyków. Alkohol i narkotyki powodują osłabienie kontroli nad zachowaniem, zwiększają prawdopodobieństwo zareagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, znoszą zahamowania, zaburzają ocenę sytuacji, wyzwalają skrywane emocje i sprzyjają antyspołecznym i nieakceptowanym zachowaniom. Należy jednak stanowczo podkreślić, że nadużywanie alkoholu lub narkotyków przez osobę stosującą przemoc nie jest w żadnym elemencie czynnikiem zwalniającym z odpowiedzialności za swoje czyny, aczkolwiek osoby te często starają się usprawiedliwiać swoje zachowanie faktem bycia nietrzeźwym. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach, w których występuje problem alkoholowy jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych. Nie należy jednak utożsamiać stosowania przemocy przez osobę stosującą przemoc i używania przez nią alkoholu – przekonanie, że przemoc dotyczy wyłącznie rodzin, w których nadużywa się alkoholu lub narkotyków jest całkowicie błędne.

Dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których jest stosowana przemoc często przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub osobami doznającymi przemocy. Wynika to z faktu, że uczą się od dzieciństwa, iż najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem na rozwiązywanie konfliktów jest przemoc, przez co będąc dorosłymi zwyczajnie nie umieją odnaleźć się w trudnej dla nich sytuacji i reagują zgodnie z wyuczonym w dzieciństwie wzorcem. Podkreślić

należy, że nie każda osoba doświadczająca przemocy w dzieciństwie lub będąca wówczas świadkiem przemocy, będzie sama w przyszłości stosować przemoc, niemniej jednak prawdopodobieństwo w tym wypadku jest zdecydowanie wyższe niż u osoby pochodzącej z rodziny, w której przemoc nie występowała.

5. SKUTKI PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc może spowodować oprócz szkód fizycznych również trwałe i rozległe następstwa w psychice człowieka. Z powodu wielu następstw takich doświadczeń, cierpią nie tylko ci, którzy są osobami doznającymi przemocy domowej, ale również bezsilni świadkowie obserwujący akty przemocy, tj. najczęściej dzieci.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez osoby dorosłe:

- poważne obrażenia ciała,
- wzrost częstości objawów związanych ze stresem (bóle głowy, żołądka, pleców),
- przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój,
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji,
- lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena,
- kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją,
- zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

- obrażenia cielesne,
- życie w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia,
- brak poczucia bezpieczeństwa i stabilności środowiska wychowawczego,
- liczne schorzenia psychosomatyczne,
- znęcanie psychiczne może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami).

Niezwykle istotne jest podkreślenie, iż konsekwencje stosowania przemocy ujawniają się często również po długim czasie, kiedy dziecko dorasta lub też już w jego dorosłym życiu. Odroczone skutki przemocy objawiają się w postaci różnych form niedostosowania społecznego (tj. trudności w nauce, wagarowanie, ucieczki z domu, udział w przestępstwach, wysoki poziom agresji, nadużywanie alkoholu, branie narkotyków, itp.).

Społeczne konsekwencje doświadczania przemocy:

- przemoc domowa jako siła niszcząca cały system rodzinny niesie za sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu,

- niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwala się niosąc konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

III. DIAGNOZA LOKALNA I ANALIZA DANYCH

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Miasto Sochaczew to jedno z najstarszych miast na Mazowszu o ponad 700-letniej historii. Miasto Sochaczew jest jedną z gmin powiatu sochaczewskiego, w którego skład wchodzi również 7 gmin wiejskich – Brochów, Iłów, Młodzieszyn, Nowa Sucha, Rybno, Sochaczew, Teresin. Gmina Miasto Sochaczew leży w centrum Polski i jest usytuowana w zachodniej części województwa Mazowieckiego.

Gmina Miasto Sochaczew zajmuje powierzchnię 26,19 km 2, na której mieszka 32 289 osób, z czego 17 204 kobiet, 15 085 mężczyzn (stan na dzień 30 wrzesień 2024 r.). Gęstość zaludnienia wynosi 1 271 mieszk./km 2.

2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE MIASTO SOCHACZEW

Przemoc domowa jest zjawiskiem trudnym do badania, ze względu na fakt, że dotyka najbardziej intymnej sfery życia człowieka. Ogólne szacowanie skali przemocy domowej obarczone jest dużym błędem ze względu na społeczne ograniczenia w ujawnianiu tego rodzaju problemów. Osoby doznające przemocy domowej nie zawsze chcą zdradzać sprawy, które uznają za wstydliwe. W konsekwencji większość przypadków przemocy nadal nie jest ujawniona. Zjawisko to przez wiele lat było marginalizowane, a podejmowane działania miały jedynie na celu odizolowanie osoby doznającej przemocy domowej od osoby stosującej przemoc domową.

Istnieje zatem potrzeba podejmowania kompleksowych działań skierowanych do osób doznających przemocy domowej jak również osób stosujących przemoc. Od problemu przemocy nie są wolne również rodziny zamieszkujące gminę Miasto Sochaczew. Przemoc domowa często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym

Diagnoza zjawiska przemocy domowej została przeprowadzona w oparciu o statystyki Zespołu Interdyscyplinarnego oraz dane uzyskane z instytucji znajdujących się na terenie naszej gminy, które podejmują czynności związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

3. ANALIZA DANYCH Z OBSZARU OŚWIATY

W sytuacji krzywdzenia dziecka w rodzinie, nie do przecenienia jest rola profesjonalistów, a szczególnie pracowników oświaty. Z racji zawodu spotykają się z dziećmi codziennie i mają najlepsze warunki do wstępnej identyfikacji i rozpoznania występowania przemocy w rodzinie. Nauczyciele, pedagodzy mają największe możliwości zwrócenia uwagi na jego problemy, zmianę zachowania oraz zauważenie aktów przemocy. Często są oni jedynymi osobami, którym dziecko zaufa i do których zwróci się o pomoc. Zatem spoczywa na nich odpowiedzialność za bezpieczeństwo dziecka w wielu wymiarach.

Na terenie gminy miasto Sochaczew znajduje się wiele placówek oświatowych, rożnego szczebla, zarówno publicznych jak i niepublicznych. W celu zdiagnozowania problemu przemocy domowej z perspektywy instytucji oświatowych ZI zwrócił się z prośbą o przekazanie danych, dzięki którym można dokonać analizy.

Pierwsze z pytań dotyczyło liczby wszczętych procedur NK tj. wypełnienie formularza Niebieskie Karty – A i przekazanie go do Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela nr 1.Liczba wszczętych procedur NK za lata 2019-2023.

Instytucje oświatowe	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola	0	1	0	1	2
Szkoły Podstawowe	0	0	0	1	2

Z podanych w tabeli nr 1 danych wynika, że instytucje oświatowe wszczynają procedurę NK jedynie w sporadycznych przypadkach. Przyczyn takiego stanu rzeczy możemy upatrywać w wielu czynnikach takich jak :

- **brak wyraźnych oznak** - przemoc domowa często nie pozostawia widocznych śladów, co utrudnia jej rozpoznanie,

- **ograniczone kompetencje** - niektórzy pracownicy mogą nie posiadać odpowiedniej wiedzy i umiejętności do identyfikacji i reagowania na sygnały przemocy,

- **strach przed reakcją** - pracownicy instytucji oświatowych mogą bać się, że ich interwencja może pogorszyć sytuację dziecka lub prowadzić do konfliktu z rodzicami,

- **brak wsparcia** - brak odpowiednich procedur i wsparcia ze strony dyrekcji instytucji oświatowej może utrudniać pracownikom instytucji oświatowych podejmowanie działań,

- **problemy z dokumentacją** - dokładna dokumentacja sytuacji jest kluczowa, ale czasami jest to skomplikowane i czasochłonne.

Wymienione przyczyny utrudniają samo zdiagnozowanie występowania przemocy domowej, a także utrudniają realizację działań pomocowych na rzecz osób doświadczających przemocy domowej bądź będących świadkami przemocy domowej. Przedstawiciele oświaty w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia swoich uczniów najczęściej wzywają funkcjonariuszy policji, którzy niejako przejmują resztę działań w tym wszczęcie procedury NK.

Kolejne pytanie dotyczyło wskazania liczby złożonych do sądu wniosków dotyczących wglądu w sytuację rodziny, ograniczenia bądź pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Tabela nr 2. Liczba złożonych wniosków do sądu dot. wglądu w sytuację rodziny, ograniczenie bądź pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Instytucje oświatowe	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkola	0	0	0	1	3
Szkoły Podstawowe	4	2	1	6	17

Pozyskane dane jednoznacznie wskazują, że pracownicy szkół coraz częściej występują do sądu z wnioskami o wgląd w sytuację rodziny, ograniczenie bądź pozbawienie władzy rodzicielskiej. Powyższe dane świadczą o tym, że kadra pedagogiczna posiada wiedzę i kompetencje a także doświadczenie w realizacji w/w działań. Brak natomiast korelacji składanych do sądu wniosków z działaniami związanymi ze wszczęciem procedur NK. Wskazane działania powinny być ze sobą bardziej powiązane i realizowane równolegle.

Z tabeli nr 2 wynika również, że więcej wniosków składanych jest przez pracowników szkół podstawowych niżeli przedszkoli co wynika głownie z fakty, iż mają kontakt ze starszymi dziećmi, które same potrafią określić niewłaściwe zachowania dorosłych opiekunów, a także zakomunikować występujący problem przemocy domowej.

Następne pytanie dotyczyło prośby o wskazanie liczby dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w związku z podejrzeniem występowania przemocy domowej.

Tabela nr 3. Liczba dzieci objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną w związku z podejrzeniem występowania przemocy domowej.

Instytucje oświatowe	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkole	0	0	0	1	2
Szkoła Podstawowa	11	11	11	12	10

Zebrane dane jasno wskazują, że dzieci uwikłane w przemoc domową mogą liczyć na wsparcie w instytucjach oświatowych. Szkoły podstawowe, w większości, zatrudniają zarówno pedagogów i psychologów, którzy udzielają pomoc psychologiczno-pedagogiczną swoim podopiecznym. Wspierają ich, edukują, uczą odpowiednich postaw i zachowań, dzięki czemu łatwiej im poradzić się z trudnościami domowymi. Prowadzą działania skupione na pomocy uczniom, interwencje i mediacje w sytuacjach kryzysowych.

Ostatnie zagadnienie dotyczyło wskazania ilości złożonych zawiadomień do prokuratury dot. podejrzenia występowania przemocy domowej.

Tabela nr 4. Ilość złożonych zawiadomień do prokuratury dot. podejrzenia występowania przemocy domowej

Instytucje oświatowe	2019	2020	2021	2022	2023
Przedszkole	0	0	0	0	0
Szkoła Podstawowa	0	2	0	0	2

Uzyskane dane wskazują, że jedynie w szkołach podstawowych, w sytuacji podejrzenia popełnienia przestępstwa wystąpiono do prokuratury z wnioskiem o podjęcie działań. Wynika to głównie z faktu, że po zdiagnozowaniu problemu występowania przemocy i zawiadomieniu innych służb działania związane z poinformowaniem o możliwości popełnienia przestępstwa pozostają w gestii funkcjonariuszy policji lub pracowników socjalnych.

Zespól Interdyscyplinarny zwrócił się także z prośbą do instytucji oświatowych o wskazanie podejmowanych działań profilaktycznych dot. przeciwdziałania przemocy domowej, które są prowadzone na terenie sochaczewskich szkół. W tym aspekcie instytucje

oświatowe podejmują wiele działań profilaktycznych, których celem jest poszerzenie wiedzy na temat przemocy, jej przeciwdziałaniu oraz możliwości uzyskania pomocy. Działania te skierowane są zarówno do uczniów jak i ich opiekunów. Wymienić można tu:

- stałe i systematyczne rozmowy profilaktyczne z dziećmi i ich rodzicami/opiekunami zarówno poprzez rozmowy pedagoga, psychologa jak i prowadzenie lekcji wychowawczych,
- kolportaż ulotek pozyskanych z instytucji pomocowych dot. profilaktyki związanej z przeciwdziałaniem przemocy domowej,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Centrum Usług Społecznych – poprzez zapraszanie na wykłady, warsztaty profilaktyczne skierowane zarówno dla uczniów jak i rodziców,
- organizowanie warsztatów dot. właściwych form rozwiązywania konfliktów,
- organizowanie szkoleń dla kadry pedagogicznej,
- przygotowywanie tematycznych gazetek o charakterze profilaktycznym,

Pracownicy instytucji oświatowych mają świadomość zagrożenia jakim jest przemoc domowa i starają się wprowadzać innowacyjne działania tj.:

- organizowanie konsultacji z lekarzem psychiatrą
- zaaranżowanie kącika emocji dla najmłodszych uczniów, który jest specjalnym miejscem, gdzie dziecko ma możliwość odreagowania emocji.

4. ANALIZA DANYCH INSTYTUCJI ZAANGAŻOWANYCH W REALIZACJĘ DZIAŁAŃ Z OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Nowelizacja ustawy dot. przeciwdziałania przemocy domowej pozostawiła niezmieniony katalog instytucji, które mogą wszczynać procedurę NK. Wprowadzono natomiast większy zakres działań kuratorów sądowych oraz żandarmerii wojskowej na realizację procedury NK.

W związku z powyższym zapytano kuratorów o liczbę rodzin objętych nadzorem kuratorskim z terenu naszego miasta.

Tabela nr 5. Liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim z terenu miasta Sochaczew.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratorskim	36	31	32	34	38

Uzyskane dane (Tabela nr 5) wskazują, że ilość rodzin objętych nadzorem kuratorskim jest dość stała i nie ulega większym wahaniom. Zwiększenie zaangażowania kuratorów w realizację procedury NK z pewnością przełoży się na większą efektywność i skuteczność działań podejmowanych przez grupę diagnostyczno-pomocową. Liczymy, że obecność kuratorów w pracach grup diagnostyczno-pomocowych w dłuższej perspektywie pozwoli na zmniejszenie ilość rodzin z ograniczoną władzą rodzicielską na terenie naszego miasta.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest kolejnym ciałem, którego przedstawiciele są zobowiązani do wszczynania procedury NK. Z danych uzyskanych od MKRPA wynika, że podejmują działania głównie w obszarze profilaktyki oraz indywidualnej pracy z osobami uzależnionymi i ich najbliższymi. Corocznie MKRPA przeprowadza kilka kampanii społecznych dot. przeciwdziałaniu uzależnieniom, które swoim zasięgiem obejmują całe miasto oraz różne grupy społeczne.

Tabela Nr 6. Dane dot. otrzymywanych wniosków przez MKRPA w Sochaczewie.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur NK	0	0	0	0	0
Liczba wniosków otrzymanych od mieszkańców Sochaczewa dot. nadużywania alkoholu.	19	9	22	21	22
Liczba wniosków otrzymanych od ZI w Sochaczewie dot. nadużywania alkoholu przez osoby objęte procedurą NK.	36	32	47	47	42
Liczba wniosków otrzymanych od innych instytucji z terenu Sochaczewa dot. nadużywania alkoholu przez mieszkańców.	20	6	10	11	10

Z informacji przekazanych od MKRPA wynika, że najwięcej wniosków dot. zgłoszenia osoby nadużywającej alkohol jest kierowanych z Zespołu Interdyscyplinarnego. Powyższe wskazuje, że nadużywanie alkoholu nadal pozostaje najczęstszą przyczyną występowania przemocy domowej. Z w/w informacji wynika również, że grupy diagnostyczno-pomocowe, bezpośrednio realizujące procedurę NK właściwie diagnozują problemy występujące w rodzinach objętych procedurą NK i potrafią podjąć właściwe działania mające na celu wyeliminowanie przemocy z sochaczewskich rodzin.

Powyższe potwierdzają dane liczbowe skierowanych, przez MKRPA, wniosków do sądu dot. zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego (Tabela nr 7).

Tabela nr 7. Liczba wniosków skierowanych przez MKRPA do Sądu.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wniosków skierowanych do sądu dot. zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	2	12	6
Liczba wniosków skierowanych do sądu dot. zobowiązania do podjęcia	0	0	9	12	7

leczenia odwykowego osób skierowanych przez ZI					

Jednym z głównych realizatorów ustawy dot. przeciwdziałania przemocy domowej jest policja. Funkcjonariusze policji stanowią grupę, która najczęściej wszczyna procedurę NK. Dane zawarte w tabeli nr 8 wskazują, że ilość wszczynanych procedur NK niestety corocznie zwiększa się. Wynika to głównie z coraz lepszego diagnozowania problemu przemocy przez funkcjonariuszy policji oraz ich uwrażliwieniu na to jakim celom ma ona służyć.

Tabela Nr 8. Liczba wszczynanych procedur NK przez funkcjonariusz policji.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur NK	58	74	68	102	149

Funkcjonariusze policji posiadają coraz szerszy wachlarz działań jakie mogą podejmować w stosunku do osób stosujących przemoc domową (Tabela nr 9).

Tabela nr 9. Liczba podejmowanych działań, przez funkcjonariuszy policji, wobec osób stosujących przemoc domową.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba wydanych nakazów opuszczenia lokalu mieszkalnego wobec osób stosujących przemoc domową.	0	0	0	0	3
Liczba osób stosujących przemoc domową objętych dozorem policyjnym.	9	4	34	41	79
Ilość odebranej broni palnej podczas interwencji związanych z przemocą domową.	0	0	0	0	1

Z uzyskanych danych jasno wynika, że funkcjonariusze policji coraz częściej korzystają, z możliwości wpływania na osoby stosujące przemoc domową, co przekłada się na zwiększenie bezpieczeństwa osób wspólnie zamieszkujących z osobą stosującą przemoc domową, jej

eliminowanie oraz zobowiązywanie osób stosujących przemoc domową do podejmowania działań mających na celu korekcję niepożądanych zachowań.

Dość ciekawie przedstawiają się dane dotyczące ilość przyjętych przez KPP w Sochaczewie zawiadomień dot. występowania przemocy domowej (Tabela nr 10).

Tabela nr 10. Liczba przyjętych zawiadomień przez KPP w Sochaczewie dot. stosowania przemocy domowej.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba przyjętych zawiadomień dot. występowania przemocy domowej	42	56	84	102	119

Z tabeli nr 10 wynika, że mieszkańcy Sochaczewa coraz częściej składają zawiadomienia dot. występowania przemocy domowej. Powyższe potwierdza coraz większą wiedzę wśród mieszkańców Sochaczewa na temat przeciwdziałania przemocy. Mieszkańcy wiedzą gdzie szukać pomocy prawnej, nie boją się z niej korzystać i ufają w skuteczność podejmowanych działań przez członków zarówno Zespołu Interdyscyplinarnego jak i grup diagnostyczno-pomocowych.

Jedną z najważniejszych zmian jakie wprowadziła nowelizacja ustawy dot. przeciwdziałaniu przemocy domowej, jest umożliwienie grupie diagnostyczno-pomocowej skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym. Powyższe ma na celu zobowiązanie osoby stosujące przemoc domową bądź osoby podejrzewane, o jej stosowanie do udziału w zajęciach, które umożliwią im radzenie sobie z negatywnymi emocjami, ich niewłaściwym okazywaniem oraz dostarczą wiedzy na temat właściwych form rozwiązywania konfliktów.

Tabela nr 11. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych na terenie Miasta Sochaczew.

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.	0	0	0	0	1

Osoby stosujące przemoc domową bądź osoby o nią podejrzane nie brali udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych (Tabela nr 11), co wynikało głównie z faktu, iż były to działania dobrowolne i osobom kierowanym do udziału w nich nie groziły żadne konsekwencje w przypadku braku wywiązania się z tego zobowiązania.

Po zmianach w ustawie dot. przeciwdziałaniu przemocy domowej brak wykonania zobowiązania związanego z udziałem w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym skutkuje skierowanie do policji wniosku o ukaranie takiej osoby.

Procedura NK zobowiązuje również przedstawicieli ochrony zdrowia do podejmowania działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Niestety nowelizacja nie wprowadziła żadnych istotnych zmian w zakresie działań podejmowanych przez tę służbę. W realizacji procedury NK przedstawiciele ochrony zdrowia ograniczają się do wydawania zaświadczeń lekarskich o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej.

5. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W OPARCIU O DANE ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego – zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej – należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład ZI, m.in przez: diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym; inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom; inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową; powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań; monitorowanie procedury "Niebieskie Karty"; kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Zespół Interdyscyplinarny w Sochaczewie stanowi koalicję formalną, która swoje działania rozpoczęła w 2011 roku na bazie znowelizowanej w 2010 roku ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Od 2023r. funkcjonuje nowy Zespół Interdyscyplinarny w nowym składzie osobowym oraz bazujący na znowelizowanej ustawie i rozporządzeniu dotyczącym procedury Niebieskiej Karty. W skład Zespołu wchodzą przedstawiciele takich instytucji jak:

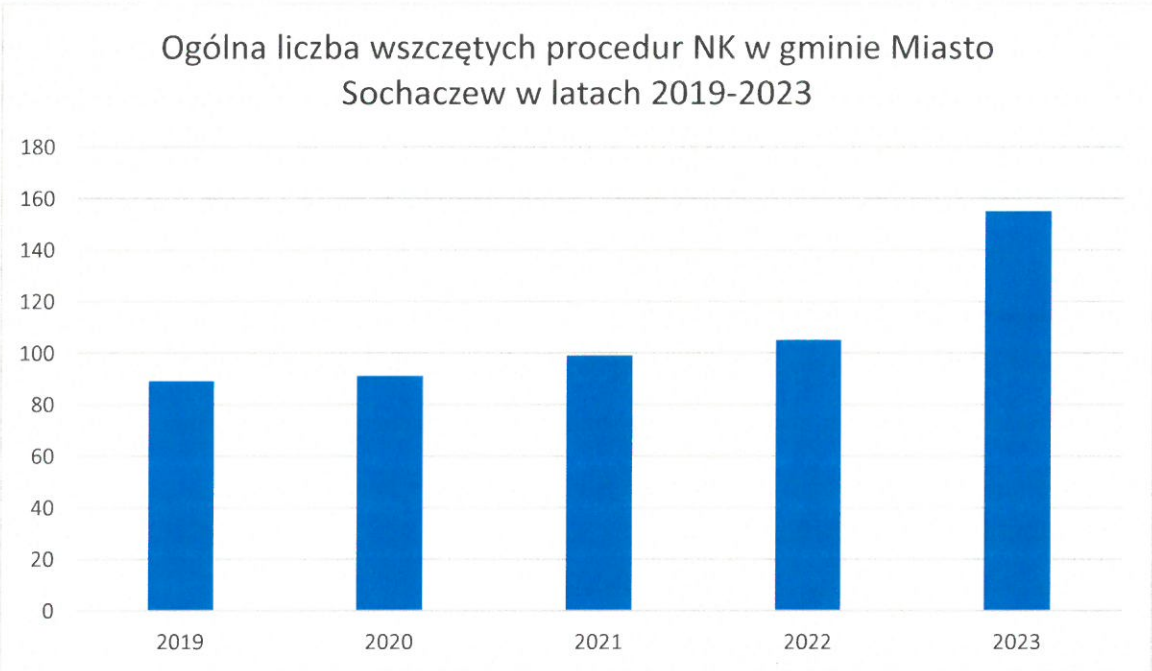
- Prokuratura Rejonowa w Sochaczewie;
- Centrum Usług Społecznych w Sochaczewie;
- Miejskie Przedszkole Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi w Sochaczewie;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Sochaczewie;
- Komenda Powiatowa Policji w Sochaczew;
- Sąd Rejonowy w Sochaczewie;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sochaczewie;
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Sochaczewie;
- Stowarzyszenie „Z Sercem Do Wszystkich";
- Szpital Powiatowy w Sochaczewie.

Bazą do podejmowania działań w ramach obowiązków i kompetencji Zespołu Interdyscyplinarnego jest procedura Niebieskiej Karty. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego

to też statystyki, które wskazują każdego roku zmiany i dynamikę przemocy domowej. Można zaobserwować także potencjalne zapotrzebowanie na specjalistyczną ofertę pomocy i pod tym kątem planować działania wspierające dla rodzin dotkniętych kryzysem przemocy.

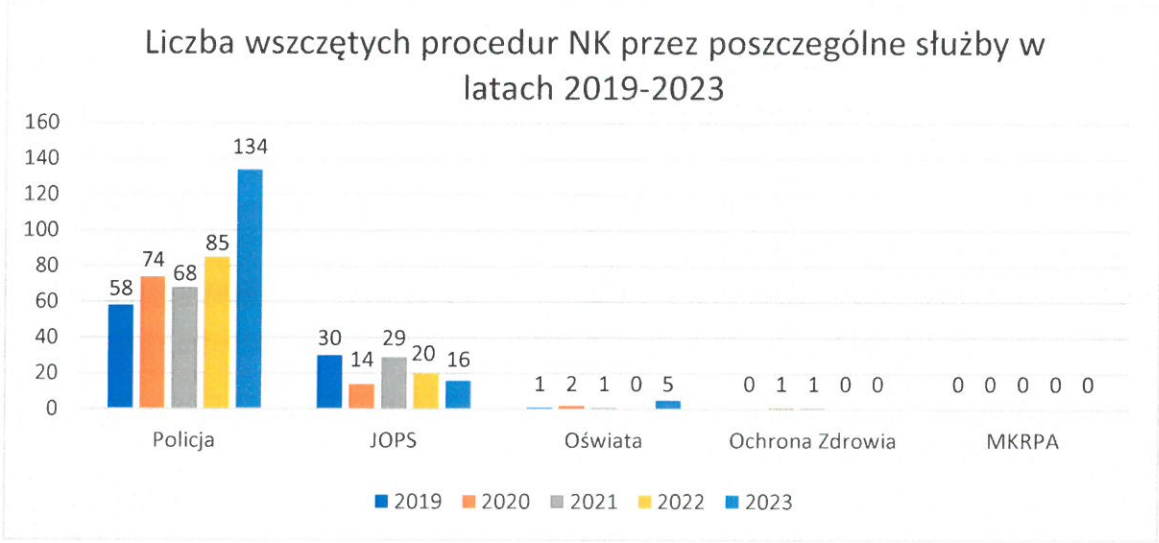
Dokonując analizy danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny w toku realizacji procedury Niebieskie Karty należy zacząć od wskazania ogólnej liczby wszczętych procedur NK z podziałem na lata (Wykres nr 1). Zaobserwować możemy ciągły, systematyczny wzrost liczby realizowanych procedur NK na terenie miasta Sochaczew. Istotny do odnotowania jest fakt, że w ostatnim roku ilość realizowanych procedur NK wzrosła niemalże dwukrotnie.

Wykres nr 1. Ogólna liczba wszczętych procedur NK w gminie Miasto Sochaczew w latach 2019-2023.

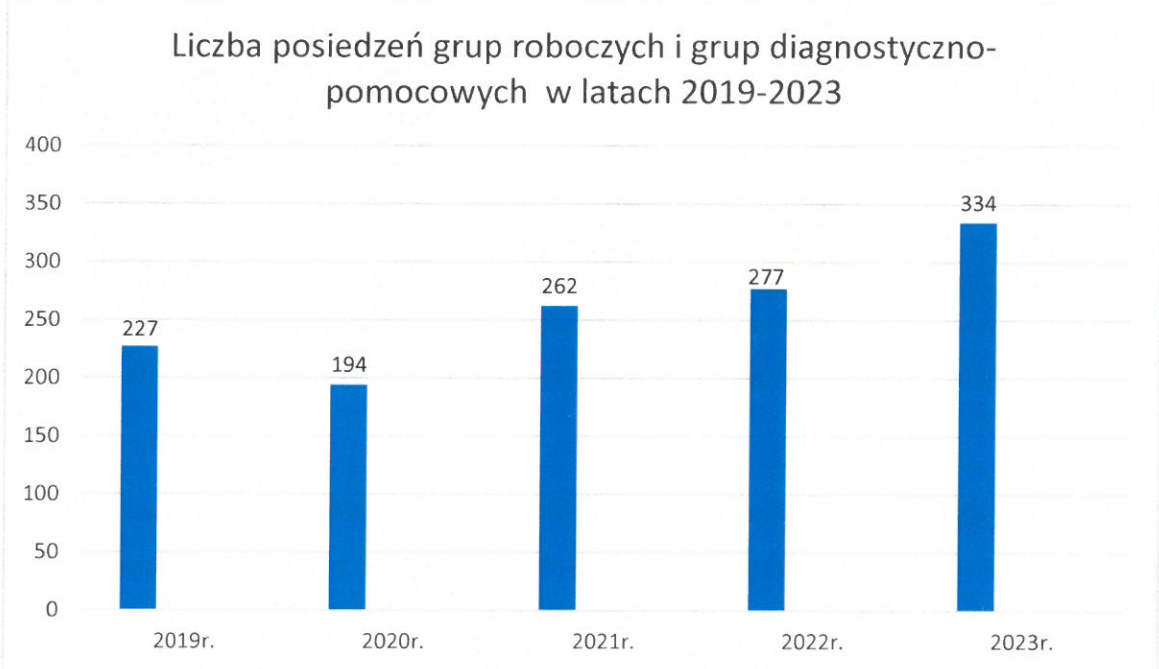
Najczęściej procedura jest wszczynana przez funkcjonariuszy Policji przybywających na interwencję (419), w następnej kolejności przez pracowników jednostek pomocy społecznej (109), placówki oświatowe (9), ochronę zdrowia (2). Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie wszczęła żadnej procedury NK. Poniżej przedstawiamy zestawienie wszczęcia procedury NK przez poszczególne służby w latach 2019-2023.

Wykres nr 2. Liczba wszczętych procedur NK przez poszczególne służby w latach 2019-2023.

W analizowanym okresie lat 2019-2023 odbyło się 21 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. W tym samy okresie odbyło się 1 294 posiedzeń grup roboczych ZI.

Wykres nr 3. Liczba posiedzeń grup roboczych i grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2019-2023.

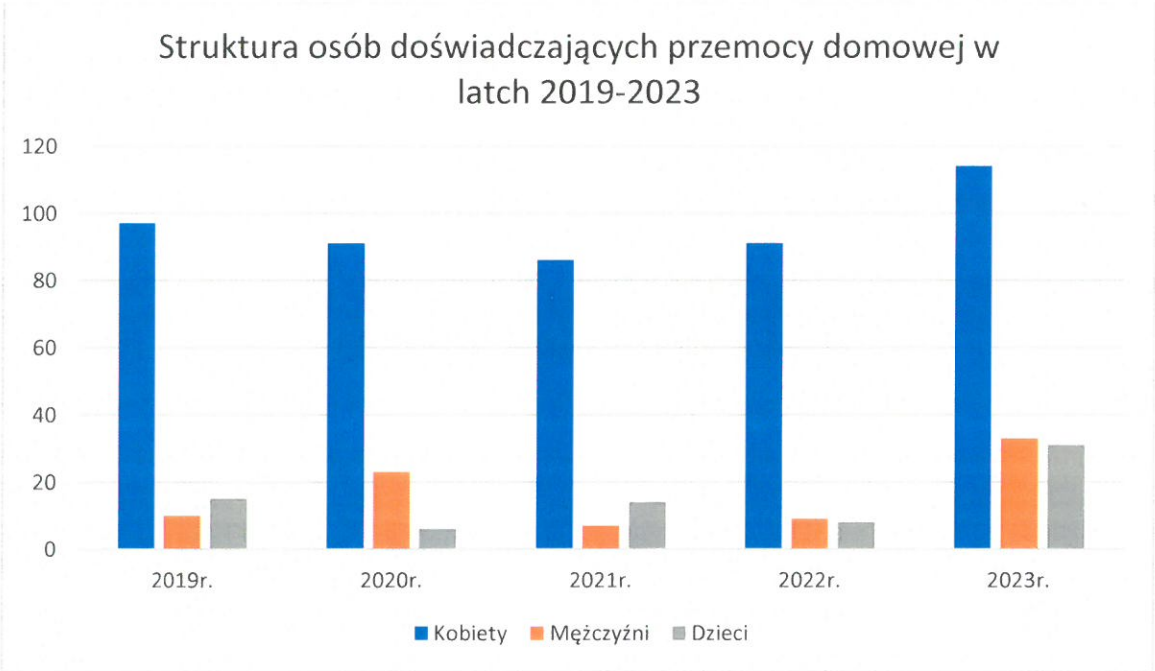
Grupą najczęściej doświadczającą przemocy w latach 2019-2023 na terenie miasta Sochaczew są kobiety - 479 przypadków. Jako najczęściej występujące formy przemocy

wskazane zostały przemoc psychiczna oraz fizyczna, rzadziej przemoc ekonomiczna, seksualna czy zaniedbanie.

Zjawisko przemocy wobec mężczyzn zostało określone na poziomie 74 przypadków, z czego jedynymi formami przemocy była przemoc fizyczna i psychiczna oraz rzadziej zaniedbanie.

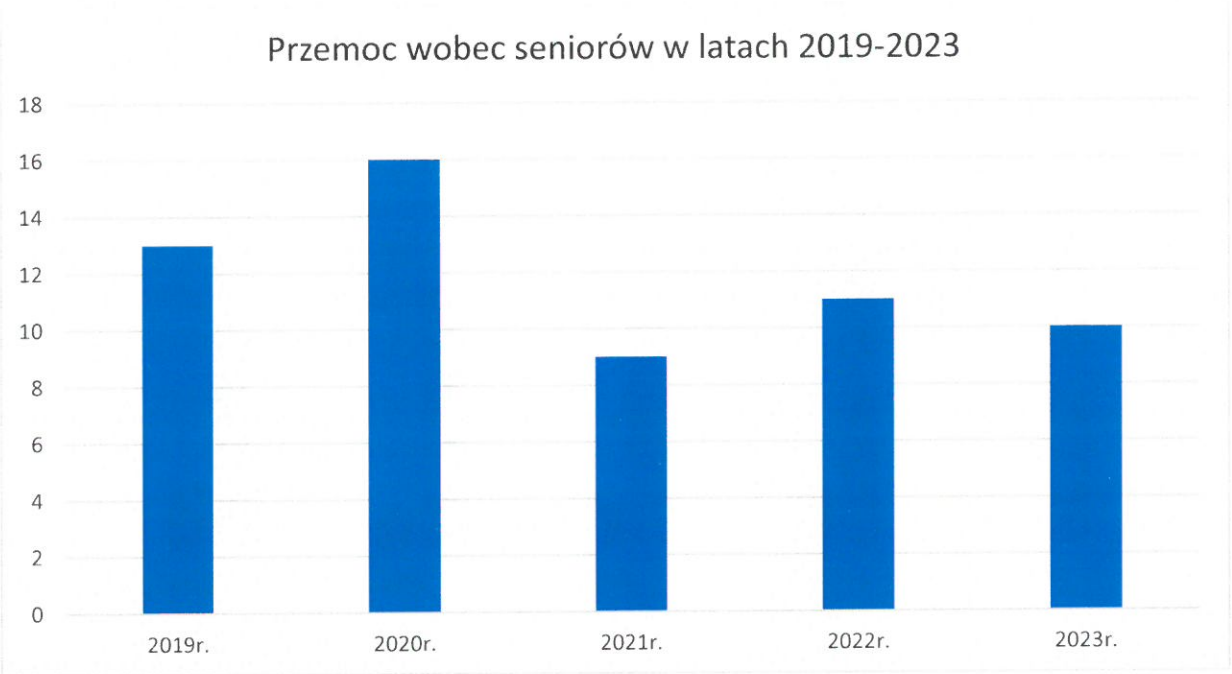
Przemoc wobec dzieci została ujawniona na poziomie 74 przypadków, z czego dominującą formą była przemoc fizyczna oraz zaniedbanie. Należy również zwrócić uwagę, że dzieci z rodzin gdzie dochodzi do przemocy nie są wskazywane jako bezpośrednie jej ofiary, ale pośrednio narażone są na przemoc i udział w demoralizujących sytuacjach, wielokrotnie interweniując i broniąc osobę doznająca przemocy domowej.

Wykres nr 4. Struktura osób doświadczających przemocy domowej w latach 2019-2023.

Na terenie miasta Sochaczew w latach 2019-2023 zdiagnozowano problem przemocy wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością, głównie w formie przemocy fizycznej, psychicznej oraz zaniedbania. Najwięcej przypadków przemocy stosowanej na osobach starszych zanotowano w roku 2020r. Natomiast w 2019r. było najwięcej przypadków znęcania się nad osobami z niepełnosprawnościami.

Wykres nr 5. Przemoc wobec seniorów w latach 2019-2023.

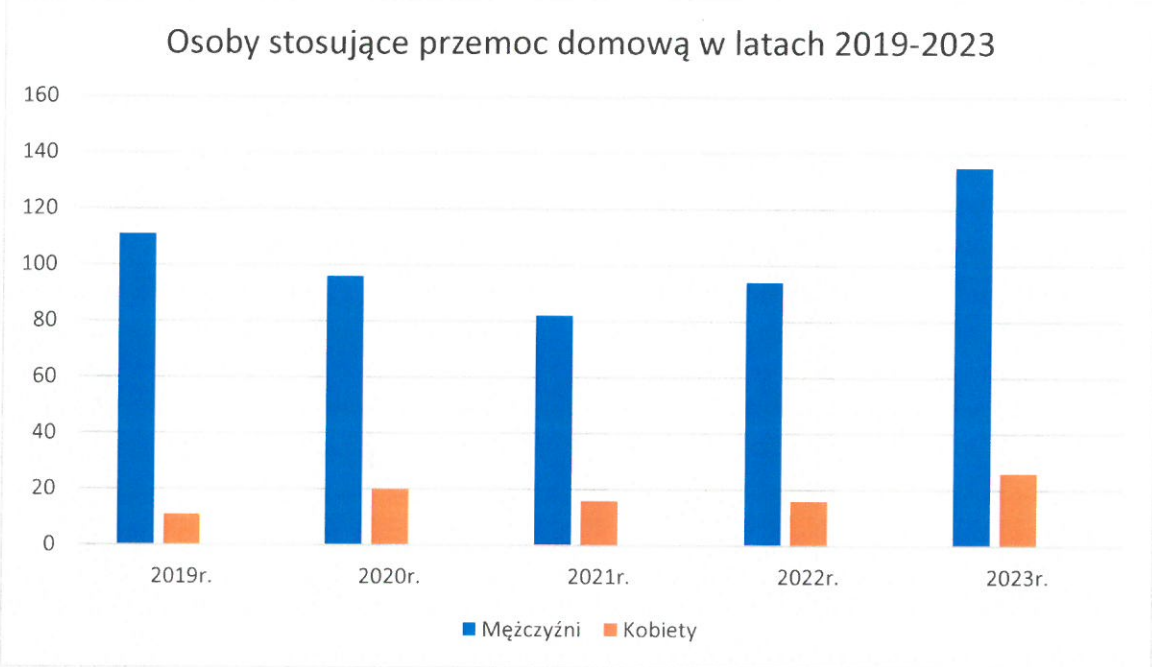

Wykres nr 6. Przemoc wobec osób z niepełnosprawnością w latach 2019-2023. .

W mieście Sochaczew osobami najczęściej stosującymi przemoc są mężczyźni (łącznie 518 przypadków), w 89 przypadkach przemoc stosowały kobiety.

Wykres nr 7. Osoby stosujące przemoc domową w latach 2019-2023.

Najwięcej ujawniono przypadków stosowania przemocy przez osoby w wieku produkcyjnym, jedynie w 16 przypadkach były to osoby po 67 roku życia.

Według danych zebranych na podstawie Niebieskich Kart mężczyźni najczęściej stosowali przemoc wobec swoich żon, konkubin oraz rodziców.

Kobiety jako osoby stosujące przemoc domową najczęściej znęcały się nad małżonkami, konkubentami oraz dziećmi.

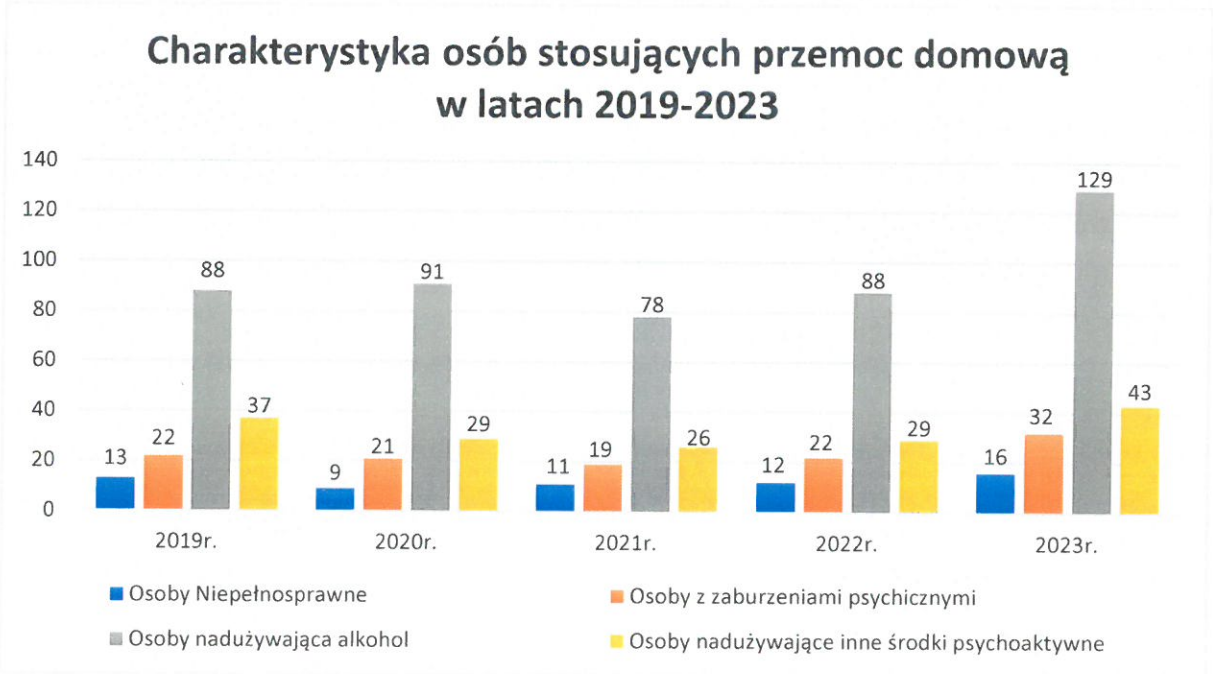
Tabela 12. Stopień pokrewieństwa pomiędzy osobami stosującymi przemoc domową a osobami doznającymi przemocy domowej w rodzinach objętych realizacją procedury NK w latach 2019-2023.

Stopień pokrewieństwa	2019	2020	2021	2022	2023
Osoby stosujące przemoc domową - Mężczyźni					
Mąż	68	57	51	53	68
Ojciec	4	6	7	7	12
Syn	6	5	3	5	9
Konkubent	33	28	21	29	42
Wnuk	0	0	0	0	0
Brat	0	0	0	0	2

Zięć	0	0	0	0	0
Inne	0	0	0	0	2
Osoby stosujące przemoc domową – Kobiety					
Żona	2	2	3	4	4
Matka	4	8	8	7	13
Córka	3	6	1	1	2
Konkubina	2	4	4	4	4
Wnuczka	0	0	0	0	1
Siostra	0	0	0	0	2
Inne	0	0	0	0	0

Największa liczba osób wskazanych jako osoby stosujące przemoc domową w latach 2019-2023 borykała się z problemem nadużywania alkoholu (474 przypadków). Kolejną grupę stanowią osoby zmagające się z nadużywaniem środków psychoaktywnych innych niż alkohol (164 przypadki). Ostatnią grupą, którą warto wykazać stanowią osoby z zaburzeniami psychicznymi (116 przypadków).

Wykres nr 8. Charakterystyka osób stosujących przemoc domową w latach 2019-2023.

Działania podejmowane wobec osób stosujących przemoc domową w Gminie Miasto Sochaczew w większości przypadków obejmują zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego bądź, w przypadku odmowy podjęcia leczenia, skierowania osoby stosującej przemoc domową do MKRPA. Osoby stosujące przemoc byli kierowani na konsultacje do psychologa lub terapeuty ds. uzależnień, kierowaliśmy zawiadomienia dot. popełnienia przestępstwa do Prokuratury Rejonowej oraz wnioski dotyczące wglądu w sytuację rodziny lub ograniczenia władzy opiekuńczej do Sądu Rejonowego. Osoby stosujące przemoc domową są również kierowane do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych. Podejmowano także inne działania, takie jak rozmowy wspierająco-korygujące.

Wśród działań podejmowanych na rzecz osób doznających przemocy domowej wyróżnić możemy kierowanie do psychologa, skierowania do udziału w spotkaniach grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. Wymienieni byli również kierowani do lekarza, w tym psychiatry oraz do ośrodka dla osób doznających przemocy domowej w przypadku konieczności opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania. Do innych działań należały: pomoc prawna, mediacje, pomoc pedagoga szkolnego, terapia indywidualna i socjoterapia, pomoc rzeczowa, szkolne programy profilaktyczne, wypoczynek letni dla dzieci z programami profilaktycznymi.

Podsumowując, w Gminie Miasto Sochaczew dominującą formą przemocy jest znęcanie się fizyczne i psychiczne, osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej są kobiety. Wobec osób doznających przemocy domowej najczęstszą formą udzielanej pomocy było skierowanie do psychologa, prawnika oraz do udziału w spotkaniach grupy wsparcia.

Najczęściej osobami stosującymi przemoc domową są mężczyźni, którzy swoją agresję kierują wobec żon i konkubin. Przemoc wobec dzieci częściej stosowały natomiast kobiety. Osoba stosująca przemoc domową została określona jako mężczyzna w wieku produkcyjnym, posiadający problem z nadużywaniem alkoholu.

IV. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. CELE PROGRAMU

Cel główny – Tworzenie warunków do bardziej skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej.

Cele pośrednie:

1) Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy,

2) Zwiększenie skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej

3) Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową,

4) Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą domową.

5) Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań.

2. PODSTAWA I REGULACJE PRAWNE PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne podejmujące temat przeciwdziałania przemocy i regulujące postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób stosujących przemoc domową oraz osób doznających przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Miasto Sochaczew na lata 2025 – 2030 realizowany będzie także w oparciu o następujące dokumenty i akty prawne:

Dokumenty prawa międzynarodowego:

• Rekomendacja Rady Europy 1450 (2000) dotycząca przemocy wobec kobiet w Europie.

• Rekomendacja Komitetu Ministrów Rec.(2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 30 kwietnia 2002 roku.

• Deklaracja o Eliminacji Przemocy wobec Kobiet z dnia 20 grudnia 1993 roku Rezolucja 48/104 Zgromadzenia Ogólnego.

• Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (85)4 w sprawie przemocy domowej z 26 marca 1985 r.

• Rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z 15 stycznia 1990 r.

• Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Akty prawa krajowego:

• Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku;

• Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej;

• Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;

• Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;

• Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

• Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;

• Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;

• Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;

• Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;

• Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Rozporządzenia wykonawcze:

• Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

• Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach.

• Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach.

• Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie zespołu monitorującego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej.

• Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

• Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową.

• Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

• Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta".

• Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej.

• Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony.

• Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza wniosku o zobowiązanie osoby stosującej przemoc domową do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub o wydanie zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, lub zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej, lub zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, lub zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, lub obiektu sportowego, do których uczęszcza osoba doznająca przemocy domowej, miejsca pracy lub innego miejsca, w którym zwykle lub regularnie przebywa osoba doznająca przemocy domowej, i przebywania na tym terenie.

3. ZADANIA SŁUŻB POWOŁANYCH DO NIESIENIA POMOCY OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY DOMOWEJ

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej mają obowiązek świadczyć: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, oświata, ochrona zdrowia oraz organizacje pozarządowe.

a) Gmina

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;

2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;

3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,

4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

b) Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny stanowi grupę specjalistów z różnych służb i instytucji z terenu gminy, którzy współpracują w celu skutecznego reagowania na sygnały przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest koordynowanie działań instytucji z terenu gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;

- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;

- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";

- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.

Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, które bezpośrednio, w środowisku lokalnym realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej. W skład grupy wchodzą pracownik socjalny oraz dzielnicowy. Skład grupy może zostać rozszerzony o przedstawicieli innych instytucji, w zależności od potrzeb i konieczności dokonania oceny sytuacji oraz zaplanowaniu pomocy na rzecz osób objętych realizacją procedury NK.

Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;

- zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;

- realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

- występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia;

- monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";

- zakończenie procedury "Niebieskie Karty";

- dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:

- informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

c) Pomoc społeczna

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Ośrodki Pomocy Społecznej/Centra Usług Społecznych są odpowiedzialne za obsługę organizacyjno-techniczną oraz finansową Zespołu Interdyscyplinarnego. Pracownicy socjalni zatrudnienie w CUS wraz z funkcjonariuszami policji stanowią główny skład grupy diagnostyczno-pomocowej powoływanej do realizacji procedury Niebieskie Karty.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub centrum usług społecznych:

- diagnozuje sytuację, potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej;

- udziela kompleksowych informacji o:

a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej,

b) formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,

c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej;

- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;

- zapewnia osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia;

- bierze udział w opracowaniu przez grupę diagnostyczno-pomocową indywidualnego planu pomocy;

- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową;

- może prowadzić rozmowy w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Pracownik socjalny zatrudniony w OPS lub CUS w sytuacjach nagłych, kiedy dziecko jest w bezpośrednim zagrożeniu, podejmuje działania interwencyjne mające na celu zapewnienie mu bezpieczeństwa. Realizacja tej procedury odbywa się przy współudziale funkcjonariusza policji oraz przedstawiciela ochrony zdrowia.

d) Policja

Policja jest jedyną instytucją, która może interweniować przez cała dobę, dlatego interwencja taka powinna wprowadzić w rodzinie istotne zmiany, przede wszystkim ujawnienie przemocy, przerwanie izolacji rodziny, wyrównanie dysproporcji sił pomiędzy osobą stosująca przemoc domową a osobą doznająca przemocy domowej oraz umożliwienie osobie doznającej przemocy domowej uzyskania ciągłego wsparcia przedstawicieli różnych służb. Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,

- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi,

- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Przedstawiciel policji, w głównej mierze dzielnicowy, wraz z pracownikiem socjalnym stanowią podstawę składu grupy diagnostyczno-pomocowej bezpośrednio realizującej procedurę NK. W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

- udziela osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej;

- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;

- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;

- przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;

- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;

- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową;

- dokonuje niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

- informuje, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

e) Ochrona zdrowia

Głównym zadaniem przedstawicieli służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie

pomocy osobom doznającym przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy osoby doznające przemocy domowej bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby doznającej przemocy domowej o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach,
- poinformowanie osób doznających przemocy domowej o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

f) Oświata

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest osobą doznającą przemocy domowej bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- sporządzić jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń,
- nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- powiadomić sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
- wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy,
- monitorowania prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych,
- udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach diagnostyczno-pomocowych.

g) Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub na wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec osoby stosującej przemoc domową w postaci dozoru policyjnego, tymczasowego aresztowania, tymczasowej eksmisji, zakazu zbliżania się do osoby pokrzywdzonej.

h) Sąd Rejonowy

Prowadzenie spraw karnych wobec osób stosujących przemoc domową oraz spraw opiekuńczych przed sądami rodzinnymi mającymi na celu ochronę dzieci. Prowadzi nadzory kuratorskie rodzinne i dla osób dorosłych. Nowelizacji ustawy dot. przeciwdziałania przemocy domowej wprowadziła obowiązek uczestnictwa kuratorów w posiedzeniach grupy diagnostyczno-pomocowej w sytuacji, gdy ta realizuje procedury NK wobec rodziny objętej jest nadzorem kuratorskim.

Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- Wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej
- Wniosek o zawieszenie władzy rodzicielskiej
- Wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej
- Pozew o zasądzenie alimentów na dziecko (bezpłatny)
- Wniosek o uregulowanie sposobu kontaktowania się z dziećmi
- Sprawy przeciwko nieletniemu zdemoralizowanemu albo takiemu który popełnił czy karalny
- Wniosek o wgląd w sytuację dziecka
- Wniosek o zakaz osobistej styczności z dziećmi

- Wniosek o przysposobienie
- Wniosek o wydanie dziecka
- Wniosek o rozstrzygnięcie istotnych spraw dotyczących dziecka.
- Pozew o przyczynianie się do zaspokojenia potrzeb rodziny (bezpłatny)
- Wniosek o nakazanie wypłacania małżonkowi wynagrodzenia za pracę drugiego małżonka

Sąd Rejonowy Wydział Cywilny

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- Pozew o zniesienie małżeńskiej wspólności majątkowej
- Wniosek o podział majątku wspólnego
- Pozew o eksmisję

Sąd Okręgowy Wydział Cywilny

Do tego Sądu można składać następujące wnioski i pozwy:

- Wniosek o unieważnienie małżeństwa
- Pozew o rozwód

i) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych rozpatruje wniosek dotyczący osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny. Do zadań Komisji należy w szczególności:

1. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych poprzez:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- przeprowadzenie rozmów motywacyjno-interwencyjnych z osobami mającymi problem alkoholowy oraz członkami ich rodzin.
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

- czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży,

- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

2. Zadania w zakresie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.

3. Zadania związane z opiniowaniem wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

j) Organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy osobom uwikłanym w przemocy domową organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci.

W ramach swej działalności oferują, m.in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- prowadzenie klubów i świetlic środowiskowych,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków,
- pomoc socjalną,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci.

k) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, prowadzenie warsztatów pogłębiających umiejętności wychowawcze rodziców, psychoterapię systemową dla rodzin zastępczych, prowadzenie warsztatów edukacyjnych dla rodziców. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła obowiązek uczestnictwa osób stosujących przemocy domową w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych. PCPR jako jednostka reprezentująca władze powiatowe

jest odpowiedzialna za organizacje i realizacji powyższych programów na terenie naszego miasta.

l) Współpraca służb i instytucji

Osoby doznające przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy osobom doznającym przemocy domowej świadczonej przez różne służby:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy.

V. REALIZACJA PROGRAMU

1. ZASOBY GMINY MIASTO SOCHACZEW W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU

Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy domowej oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:

- Centrum Usług Społecznych,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki oświatowe,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej,
- Szpital Powiatowy,
- Organizacje Pozarządowe,
- Parafie,
- Inne.

2. ANALIZA SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
a) zasoby instytucjonalne z obszaru przeciwdziałania przemocy, a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny, b) regularna diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy,	a) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy, b) ograniczony lub odległy czasowo dostęp do lekarzy psychiatrów, c) brak organizacji pozarządowych, zajmujących się wsparciem osób doświadczających przemocy, d) niska świadomość społeczna dotycząca definiowania, rozpoznawania zachowań przemocowych,

c) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami, d) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym.	e) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych, f) brak spójnego systemu współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin zagrożonych przemocą (prokuratura, policja, sądy, pomoc społeczna).
SZANSE	ZAGROŻENIA
a) zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą, b) korzyści wynikające z możliwości pozyskania środków finansowych na realizację zadań również z środków zewnętrznych, c) kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dot. problemu przemocy domowej adresowane do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem osób doświadczających przemocy a także świadków, d) dostęp do konferencji, sympozjów, kursów, szkoleń, publikacji które wpływają na zwiększenie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy.	a) słaba kondycja ekonomiczna rodzin, b) wykorzystywanie procedury Niebieskie Karty w sprawach konfliktowych, rozwodach, c) negatywne wzorce zachowań społecznych, d) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, e) problemy alkoholowe członków rodzin, f) wzrost przemocy w komunikacji społecznej oraz mediach (Internet, TV, gry komputerowe itp.).

3. HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU

Lp	Zadanie	Działanie	Okres realizacji	Realizator
1	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie	Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania aktów przemocy domowej poprzez sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja.	2025r. - 2030r.	CUS, ZI, KPP, MKRPA, Instytucje Oświatowe
2	Prowadzenie zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, b) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową, c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, d) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową, e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą, f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieska Karta", h) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub w programie psychologiczno-	2025r. - 2030r.	CUS, ZI, KPP, MKRPA

		terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową, i) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia		
3	Zapewnienie schronienie i pomoc materialnej osobom doznającym przemocy domowej	a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa mazowieckiego zapewniającymi schronienie osobom doznającym przemocy domowej, b) udzielanie świadczeń pieniężnych.	2025r. - 2030r.	CUS
4	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego osobom doznającym przemocy domowej	a) prowadzenie pracy socjalnej, b) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, c) edukowanie osób doznających przemocy w zakresie przysługujących im praw, d) tworzenie warunków, umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymywania w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.	2025r. - 2030r.	CUS, Instytucje Oświatowe, ZI, KPP, PCPR
5	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	a) motywowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programie korekcyjno– edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową i badanie skuteczności tych programów, b) organizowanie grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej (w miarę potrzeb).	2025r. - 2030r.	CUS, KPP, ZI, PCPR
6	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki	a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej poprzez rozpowszechnianie ulotek,	2025r. - 2030r.	CUS, KPP, Instytucje Oświatowe,

	przeciwdziałania przemocy domowej	materiałów edukacyjno – informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy domowej, b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki, c) współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, d) rozpowszechnianie otrzymanych z powiatu informacji o instytucjach rządowych i samorządowych , podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc domową, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne.		SCK, MKRPA, ZI, Ochrona Zdrowia, Kuratorzy Sądowi
7	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy domowej.	a) uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy domowej, realizacji procedury Niebieskiej Karty, (szkolenia wspólne i resortowe), b) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu.	2025r. - 2030r.	CUS, KPP, Instytucje Oświatowe, MKRPA, ZI, Kuratorzy Sądowi

4. ADRESACI PROGRAMU

1. Osoby doznające przemocy domowej.
2. Osoby stosujące przemoc domową.
3. Przedstawiciele instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.
4. Przedstawiciele władz lokalnych.
5. Społeczność lokalna gminy Miasto Sochaczew.

5. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

1. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej gminy Miasto Sochaczew o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
2. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
3. Zbudowanie na terenie gminy Miasto Sochaczew spójnego, pełnozakresowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
5. Spadek liczby rodzin, w których interwencje podejmowane są wielokrotnie.
6. Spadek liczby przypadków przemocy domowej.

6. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje zarówno zadania gminy, jak i powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z osobami doznającymi przemocy i osobami stosującymi przemocy domową. System pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową.

Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców gminy (miasta), zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stałą współpracą uczestników Programu a także monitoring tych działań.

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości polityki społecznej lub programu; dane te mają być wykorzystane przy

podejmowaniu decyzji dotyczących tej polityki czy programu. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania, rozwoju i realizacji aktualnie przeprowadzonego programu.

Ewaluacja jest więc procesem, który rozpoczyna się już w momencie tworzenia programu/projektu. Wtedy bowiem podejmuje się decyzję co do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania (tworzenie narzędzi, gromadzenie dokumentacji). W trakcie realizacji projektu trwa ciągła analiza połączona z oceną jakości wykonywanych zadań.

7. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Miasto Sochaczew, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.